

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ประเภทการวิจัยอธิบาย (explanatory research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดสอบความสอดคล้องโมเดลลิสเรล (lisrel model) ของความพึงพอใจในการทำวิจัยของมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประยุกต์มาจากแนวคิดของ Luthans และทฤษฎีของ Porter and Lawler ใน การศึกษาความพึงพอใจในการทำงาน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีการทำวิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ภาค ปกติไม่รวมภาคนอกเวลาราชการที่สำเร็จการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2538 จาก 11 ภาควิชา ซึ่งได้แก่ ภาควิชาสารัตถศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา ภาควิชาพลศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาจิตวิทยา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษาและภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน จำนวนทั้งหมด 1,368 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน (unproportional stratified random sampling) จาก 11 ภาควิชา จำนวนภาควิชาละ 60 คน ยกเว้นภาควิชาสารัตถศึกษาและภาควิชาศิลปศึกษา มีจำนวน 35 คนและ 56 คน ตามลำดับ ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้จึงมีจำนวน 631 คน หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วก็ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้ทำงานวิจัยและกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานวิจัยหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จากนั้นก็ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) อีกครั้งเพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มดังกล่าว ในจำนวนที่เท่า ๆ กันได้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำงานวิจัย 2 กลุ่มและกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานวิจัย 2 กลุ่ม จากนั้นรวมกลุ่มตัวอย่างที่ทำวิจัยกลุ่มหนึ่งกับกลุ่มที่ไม่ได้ทำวิจัยอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างชุดแรกสำหรับนำมาใช้ในการสร้างและพัฒนาโมเดลตามแนวคิดทฤษฎี ส่วนกลุ่มตัวอย่างชุดที่สองเป็นการรวมกลุ่มตัวอย่างที่เหลืออีก 2 กลุ่มสำหรับนำมาใช้ในการทดสอบโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นตัวแปรที่ประยุกต์มาจากกรอบแนวคิดของ Luthans และ ทฤษฎีของ Porter and Lawler ในการศึกษาความพึงพอใจในการทำงาน โดยตัวแปรต้น ประกอบด้วย ตัวแปรคุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปร ความพยายามในการทำวิจัย ตัวแปรการรับรู้บทบาทที่ต้องทำวิจัย ตัวแปรความสำเร็จในการทำ วิจัย ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบ แทนภายนอก ตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจในการทำวิจัย (ประกอบด้วย ตัวแปรความรู้สึกต่อ สภาพการทำวิจัย ตัวแปรความสอดคล้องระหว่างผลงานวิจัยกับความคาดหวังและตัวแปรเจตคติ ต่อการทำวิจัย)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้แบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลเบื้องต้นของครุศาสตรมหาบัณฑิตผู้ตอบแบบ สอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ และแบบเติมคำตอบลงในช่องว่าง จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวนข้อคำถามในตอนที่ 1 ทั้งหมด 7 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำวิจัยของครุศาสตรมหาบัณฑิต มี ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ โดยที่แบบสอบถามในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองจากการศึกษาดำรงเอกสาร รายงานการวิจัยและวารสารที่ เกี่ยวข้อง ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบวัดเจตคติต่อการทำวิจัยของครุศาสตรมหาบัณฑิต ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบประมาณค่าจากตัวเลือก 7 ช่อง จำนวน 10 ข้อ ซึ่งสร้างและ พัฒนาโดย สุรณี พิพัฒน์โรจน์กมล (2537) ตามแนวคิดของออสกู๊ด (Osgood) รวมจำนวนข้อ คำถามทั้งหมดในแบบสอบถามชุดนี้ 67 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรม SPSSPC⁺ ตรวจสอบความ สอดคล้องของโมเดลตามแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL VIII) ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติไค - สแควร์ (chi-square) ดัชนี GFI (goodness - of - fit - index) ดัชนี AGFI (adjusted goodness - of - fit - index) รวมทั้ง ตารางแสดงอิทธิพลของปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัยและทำการ ทดสอบระหว่างกลุ่ม (cross validation) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL VIII) นำเสนอผลการ วิเคราะห์ในรูปตารางเปรียบเทียบค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนสอดคล้องของโมเดล

สรุปผลการวิจัย

1. ครุศาสตร์มหาบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31 - 40 ปี ภาควิชาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือภาควิชาบริหารการศึกษา โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา และเมื่อหลังจากจบการศึกษาในระดับปริญญาโทแล้ว มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่เคยทำวิจัย

2. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ใช้ในการสร้างโมเดลความพึงพอใจการทำวิจัย กลุ่มที่สอง ใช้ในการทดสอบโมเดลความพึงพอใจการทำวิจัย

จากผลการศึกษาในกลุ่มแรกพบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าความสัมพันธ์มีค่าอยู่ในช่วง -0.009 ถึง 0.764 ซึ่งค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสูงสุดคือ ตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Viu) กับตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Pob) มีค่า 0.764 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่มีค่าต่ำสุดมีค่าเป็นลบคือ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Pob) กับตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย (Efo) มีค่า -0.009

จากผลการศึกษาในกลุ่มที่สองพบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าความสัมพันธ์มีค่าเป็นบวกและอยู่ในช่วง 0.114 ถึง 0.810 ซึ่งค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสูงสุดคือ ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Eqi) กับตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Pob) มีค่า 0.810 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติคือ ตัวแปรความรู้สึกต่อสภาพการทำวิจัย (Ste) กับตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก (Etn) มีค่า 0.114

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มพบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย (Efo) กับตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Pob) ซึ่งในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 มีค่าเป็นลบคือ -0.009 แต่ในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 มีค่าเป็นบวก คือ 0.258

3. ในการวิเคราะห์โมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยในตอนแรกพบว่า โมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เมื่อผู้วิจัยทำการปรับโมเดล โดยการเพิ่มเส้นอิทธิพลจากตัวแปร

แฝงความพยายามในการทำวิจัย (Effort) ไปยังตัวแปรสิ่งตอบแทนภายใน (Inn) และตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก (Etn) ผลปรากฏว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อตรวจสอบกับค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนสอดคล้องของข้อมูล โดยได้ค่าไค-สแควร์ (chi - square) เท่ากับ 8.453 ; $P = 0.904$ ที่องศาอิสระ 15 ค่า GFI เท่ากับ 0.994 ค่า AGFI เท่ากับ 0.969 เส้นกราฟคิวพลิตในผลการวิเคราะห์ที่มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง และค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรมีค่าเท่ากับ 1.424 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่เหมาะสม (2.00) ค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 0.168 ถึง 1.00 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือ R SQUARE ของตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) มีค่าเท่ากับ 0.999 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) ได้ร้อยละ 99.9

เมื่อพิจารณาตารางแสดงค่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) พบว่า ตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Value) ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Prob) ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Equity) ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายใน (Intnal) และตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก (Extnal) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งมีค่า -1.79 , 7.00 , -1.02 , 0.97 และ -2.11 ตามลำดับ สำหรับอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Value) ตัวแปรความสามารถในการทำวิจัย (Abilli) ตัวแปรการรับบทบาทที่ต้องทำวิจัย (Role) ตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย (Effort) ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัย (Accom) และตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Prob) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งมีค่า 2.42 , 1.33 , 0.45 , -4.49 , -0.45 และ -3.00 ตามลำดับ ส่วนค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) มีค่าสูงสุดคือ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Prob) มีค่า 3.76 แต่เมื่อพิจารณาความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย (Satisfac) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงส่วนใหญ่มีค่าเป็นบวก ยกเว้นตัวแปรการรับบทบาทที่ต้องทำวิจัย (Role) กับตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Value) มีค่าเท่ากับ -0.057 ส่วนค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่มีค่าสูงสุด คือ ตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ (Value) กับตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก (Extnal) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.718

4. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบตามขั้นตอน โดยโมเดลที่ 1 เป็นการทดสอบในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแฝงบนตัวแปรสังเกตได้ (Λ) และเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (Θ) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเท่ากันและในโมเดลที่ 2 เป็นการทดสอบในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดให้เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรแฝงภายใน (ϕ) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเท่ากัน แต่โปรแกรม LISREL ไม่สามารถคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ของโมเดลที่ 1 และโมเดลที่ 2 ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบอีกครั้งในโมเดลที่ 3 โดยกำหนดให้เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรแฝงภายนอกไปยังตัวแปรแฝงภายใน (Γ) และเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายใน (β) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเท่ากัน ผลการทดสอบพบว่าได้ค่าไค - สแควร์ (chi - square) มีค่าเท่ากับ 122.435 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 89 ; $P = 0.01$ ซึ่งยอมรับสมมติฐานแสดงว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถอธิบายได้ว่าโมเดลที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นยังไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งที่มาจากประชากรกลุ่มเดียวกันได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 การวิเคราะห์โมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัย ประเด็นที่ 2 การทดสอบโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยของมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ ประเด็นที่ 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัย

1. การวิเคราะห์โมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัย จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เนื่องจากในการวิเคราะห์ในตอนแรกพบว่า โมเดลยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงทำการปรับโมเดลเพื่อให้โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ทำการเพิ่มเส้นอิทธิพลอีก 2 เส้น คือ เส้นอิทธิพลจากตัวแปรความพยายามในการทำวิจัยไปยังตัวแปรสังเกตแทนภายในและเส้นอิทธิพลจากตัวแปรความพยายามในการทำวิจัยไปยังตัวแปรสังเกตแทนภายนอก ถึงแม้ว่าเส้นอิทธิพล 2 เส้นดังกล่าวยังไม่มีทฤษฎีรองรับแต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันและในทางปฏิบัติก็มีความเป็นไปได้คือ หากมีความพยายามมากก็มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ เมื่อ

ประสบความสำเร็จก็มีโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทนจากผลการปฏิบัตินั้น ซึ่งผลตอบแทนที่ได้รับ อาจจะอยู่ในรูปของเงินเดือน เงินตอบแทน การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าใน ตำแหน่งหน้าที่การงานรวมถึงความภาคภูมิใจในผลงาน เมื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับโมเดลและเพิ่ม เส้นอิทธิพล 2 เส้นดังกล่าว จึงทำให้โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวแปรความพยายามในการทำวิจัยนอกจากจะมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำ วิจัยและตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยแล้วยังมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรสิ่งตอบแทนภายใน และตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอกอีกด้วย

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยการกำหนดค่าพารามิเตอร์ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างให้เท่ากันแล้วดำเนินการทดสอบตามขั้นตอน ผลการทดสอบในตอนแรกโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ไม่สามารถคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบอีกครั้ง โดยกำหนดให้ค่าเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรแฝงภายนอกไปยังตัวแปรแฝงภายใน (Γ) และเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายใน (β) ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มให้มีค่าเท่ากัน ผลการทดสอบพบว่า ได้ค่าไค-สแควร์ (chi-square) เท่ากับ 122.435 ที่ องศาอิสระ (df) เท่ากับ 89 ; $P = .01$ แสดงว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และจากผลการวิจัยที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการทดสอบโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยแสดงว่า โมเดลที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นยังไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งที่มาจากประชากรกลุ่มเดียวกันได้

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัย จากผลการวิจัยจะพบว่าตัวแปรต้นทุกตัวแปรโมเดลการวิจัยมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัย ถึงแม้ว่าเส้นอิทธิพลจากตัวแปรต้นบางเส้นที่มีต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัยบางเส้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่ได้หมายความว่าตัวแปรต้นตัวนั้นไม่ได้มีอิทธิพลต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย เพียงแต่ยังไม่มีความเพียงพอที่จะสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรต้นตัวนั้นมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัย

3.1 ตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย เมื่อพิจารณาโมเดลและตารางอิทธิพลจะเห็นว่าตัวแปรความพยายามในการทำวิจัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัย ตัวแปรความพยายามในการทำวิจัยและกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งได้แก่ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอกซึ่งในทางปฏิบัติมีความเป็นไปได้ คือ หากมีความพยายามมากก็มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ

และเมื่อประสบกับความล้มเหลวก็มีโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทนจากผลการปฏิบัตินั้นได้ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจในการปฏิบัตินั้น ๆ ก็เป็นไปได้ จากการศึกษาของ วันทนา ชูช่วย (2533) และ เขาวภา เจริญบุญ (2537) พบว่า เหตุสำคัญที่ทำให้ครูมีการทำวิจัยกันก็เพราะประสบกับปัญหาในการทำงานจึงทำให้ครูมีความต้องการพยายามที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนและการศึกษา

3.2 ตัวแปรการรับรู้บทบาทที่ต้องทำวิจัย เมื่อพิจารณาจากโมเดลและตารางอิทธิพล พบว่า ตัวแปรการรับรู้บทบาทที่ต้องทำวิจัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยและกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งได้แก่ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก จากผลการวิจัยของ วันทนา ชูช่วย (2533) และเขาวภา เจริญบุญ (2537) พบว่า การประสบปัญหาในชั้นเรียนหรือประสบปัญหาในการทำงานและการที่มีความพยายามต้องการที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงนั้นเป็นหน้าที่ที่ครูที่ดีพึงควรปฏิบัติ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Steven and Robert (1994) ที่พบว่า การรับรู้บทบาทที่ชัดเจนของตนเองมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ

3.3 ตัวแปรความสามารถในการทำวิจัย เมื่อพิจารณาจากโมเดลและตารางอิทธิพล พบว่า ตัวแปรความสามารถในการทำวิจัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยและกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งได้แก่ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก นอกจากนี้ตัวแปรความสามารถในการทำวิจัยยังมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยอีกด้วย จากการศึกษาของ สุนทรী จิตติอรุณชัย (2536) , วันทนา ชูช่วย (2533) และไพโรจน์ แสงจันทร์ (2527) พบว่า การมีความรู้ความสามารถและการมีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำวิจัยเป็นปัจจัยหรือเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้การทำวิจัยประสบกับความสำเร็จ ซึ่งเมื่อประสบกับความสำเร็จในการทำงานก็ย่อมทำให้มีความพึงพอใจในการทำงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มาริษา คุณยศยิ่ง (2534) , กรองแก้ว สรณันท์ (2537) , วินัย โภยตุลย์ (2537) , จารุวรรณ พุฒิบัณฑิต (2537) และก้องเกียรติ เขยชม (2537) ที่พบว่า ความสำเร็จในการทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

3.4 ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัย เมื่อพิจารณาจากโมเดลและตารางอิทธิพล พบว่า ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยมีอิทธิพลผ่านตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยและกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งได้แก่ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก นอกจากนี้ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยยังมีอิทธิพลทางตรงต่อกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับทั้ง 4 ตัวอีกด้วย จากผลการศึกษาข้างต้นที่ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริษา คุณยศยิ่ง (2534) , กรองแก้ว สรณันท์ (2537) ,วินัย โภยตุลย์ (2537) ,จารุวรรณ พุฒิบัณฑิต (2537) และก้องเกียรติ เขยชม (2537) ที่พบว่า ความสำเร็จในการทำงานเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

3.5 กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งได้แก่ ตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก เมื่อพิจารณาจากโมเดลและตารางอิทธิพลพบว่ากลุ่มตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย ยกเว้นตัวแปรการรับรู้คุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับนอกจากจะมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัยแล้วยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยผ่านตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยและกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสิ่งตอบแทนที่ได้รับ 4 ตัว คือ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอกอีกด้วย จากผลการศึกษาที่ได้พบว่ามี ความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในลักษณะการสำรวจตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานที่ Coleen and East (1993) และ Sharon and Ralph (1993) ได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า การได้รับสิ่งตอบแทนและการเห็นคุณค่าของผลตอบแทน ซึ่งได้แก่ เงินเดือน สวัสดิการ การได้รับการยอมรับนับถือและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานนั้นมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาในประเทศไทยของ มาริษา คุณยศยิ่ง (2534) , กรองแก้ว สรณันท์ (2537) ,วินัย โภยตุลย์ (2537) ,จารุวรรณ พุฒิบัณฑิต (2537) และก้องเกียรติ เขยชม (2537) ที่ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในลักษณะการสำรวจตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้พบว่า การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เงินเดือนและ

คำตอบแทนเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสังเกต 3 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุทำให้โมเดลการวิจัยที่เป็นสมมุติฐานการวิจัยไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ เมื่อผู้วิจัยทำการปรับโมเดล โดยการปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในและตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (E₀) โปรแกรมยอมให้ผู้วิจัยทำการปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในและตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (E₀) ได้ในเมทริกซ์ขนาด 3x3 เท่านั้น ซึ่งจริง ๆ แล้วเมทริกซ์ดังกล่าวมีขนาด 3x9 ถ้าผู้วิจัยทำการปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในและตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (E₀) เกินขนาด 3x3 แล้ว โปรแกรมไม่สามารถทำการวิเคราะห์ได้ ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้โมเดลการวิจัยที่ได้ในตอนแรกยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และอาจจะมีผลทำให้การทดสอบโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วย อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การทดสอบโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อาจเป็นเพราะว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งนี้การที่เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก อาจเกิดจากขั้นตอนการแบ่งกลุ่มตัวอย่างและอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เส้นอิทธิพลบางเส้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติอาจเกิดจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดค่าเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแฝงบนตัวแปรสังเกตได้ (Λ) ในโมเดลส่วนใหญ่ให้มีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งอาจจะไปมีผลต่อโปรแกรมลิสเรล (LISREL) ในการคำนวณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรอื่น ทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรบางตัวมีค่าสูง ดังนั้นเมื่อนำค่าอิทธิพลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปหาความมีนัยสำคัญทางสถิติของเส้นอิทธิพล จึงทำให้เส้นอิทธิพลที่มีค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสูงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาในครั้งนี้จะสังเกตเห็นว่าตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำวิจัยของมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ ตัวแปรความสามารถในการทำวิจัยและตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ดังนั้นในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อให้มหาบัณฑิตโดยเฉพาะมหาบัณฑิตที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษามีความพึงพอใจในการทำวิจัยและมีการทำวิจัยกันมากขึ้นอย่างสม่ำเสมอ จะต้องพยายามกระตุ้นให้มหาบัณฑิตที่จะจบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่เห็นความสำคัญของการทำวิจัย โดยเน้นให้มีการจัดกิจกรรมทางการวิจัย เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยที่ถูกต้อง การจัดให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางการวิจัยและการอ่านรายงานหรือตำราทางการวิจัยอย่างสม่ำเสมอก็จะเป็นการปลูกฝังให้มหาบัณฑิตได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการทำวิจัยทางการศึกษาเพราะการทำวิจัยเป็นกระบวนการศึกษาอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์อันนำไปสู่การค้นพบข้อความรู้ที่เชื่อถือได้ โดยเฉพาะผลการวิจัยทางด้านการศึกษานั้นจะทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ (information) อันมีบทบาทสำคัญและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหาร การปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนการแก้ปัญหาด้านการศึกษาของประเทศ

2. ตัวแปรในโมเดลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัยได้ถึงร้อยละ 99.9 แต่มีข้อสังเกต คือ เมื่อนำโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งที่มาจากประชากรกลุ่มเดียวกัน พบว่า โมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า โมเดลดังกล่าวยังไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งที่มาจากประชากรกลุ่มเดียวกันได้ ดังนั้นจึงควรระมัดระวังเมื่อนำผลการวิจัยไปใช้ แต่อย่างไรก็ตามบางส่วนของผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำให้มหาบัณฑิตหรือนุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาเกิดความพึงพอใจในการทำวิจัย โดยการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มหาบัณฑิตหรือนุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยก็อาจจะช่วยให้มีผู้สนใจที่จะทำงานด้านการวิจัยทางการศึกษามากขึ้นก็เป็นได้ เพราะผลการวิจัยทางการศึกษานั้นมีประโยชน์มากต่อการจัดการศึกษาของประเทศดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

3. จากผลการวิจัยในขั้นตอนการทดสอบโมเดล แสดงว่า โมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นยังมีข้อจำกัดในการนำโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับอีกกลุ่มตัวอย่างหนึ่งที่มาจากระชากรกลุ่มเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากความพึงพอใจในการทำวิจัยมีผลต่อการทำวิจัย ซึ่งการทำวิจัยเป็นกระบวนการทำงานที่มีประโยชน์เป็นอันมากต่อการพัฒนางานทางด้านการศึกษา จึงสมควรที่จะมีการศึกษาในรูปแบบเดียวกันนี้ในกลุ่มประชากรอื่นหรือกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ และอาจจะเพิ่มตัวแปรบางตัวเข้าไปใหม่จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยในขั้นตอนการสร้างและพัฒนาโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยในตอนแรก พบว่า โมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะในการวิเคราะห์ครั้งนี้ โปรแกรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ยังไม่สามารถคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ได้ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในและตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (E0) เกินขนาด 3×3 จากเมทริกซ์ที่มีขนาด 3×9 ได้ หากมีโปรแกรมที่ยอมให้ผู้วิจัยทำการปรับเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรสังเกตได้ภายในและตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (E0) ได้ตามขนาดของเมทริกซ์จริง ๆ ซึ่งในที่นี้คือ 3×9 ก็ควรลองวิเคราะห์แล้วเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นว่าจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. จากการทดสอบโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัยพบว่า โมเดลที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นนั้นยังไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งที่มาจากระชากรกลุ่มเดียวกันได้ ผลที่เป็นเช่นนี้อาจจะเกิดจากขั้นตอนในกระบวนการสุ่มตัวอย่างและการแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ดังนั้นหากมีการศึกษาในลักษณะเช่นนี้ก็ควรทำการศึกษาและวางแผนควบคุมกระบวนการและขั้นตอนเหล่านี้เป็นอย่างดีเพราะอาจจะมีผลต่อเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาใช้ในการสร้างและการทดสอบโมเดลความพึงพอใจในการทำวิจัย

4. จากประสบการณ์ในการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ก่อนที่จะมีการนำโมเดลที่สร้างและพัฒนาขึ้นไปทดสอบกับอีกกลุ่มตัวอย่างหนึ่ง ควรจะต้องมีการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบ ในเรื่องของค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาก่อนที่จะทำการทดสอบโมเดล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย